

Uvajanje tablic v pouk na razredni stopnji

Nataša Jeras,

Osnovna šola Šmartno pod Šmarno goro

V času, ko so otroci navajeni na uporabo računalnika in druge sodobne tehnologije kot nečesa samoumevnega, je nujno, da sodobno tehnologijo vključimo tudi v vzgojno-izobraževalni sistem. Pomembno je, da IKT ni cilj, pač pa sredstvo za učinkovitejše doseganje izobraževanih ciljev. Zelo napačno ravnamo, če se odločimo, da bomo učence peljali v računalniško učilnico, potem pa šele razmišljamo, kaj bi tam počeli. Treba je izhajati iz ciljev. Torej, učence želim naučiti določeno snov. Kako se je bodo naučili čim bolj učinkovito? Če ugotovimo, da pri tem lahko uporabimo IKT, ki jo imamo na voljo, to seveda izkoristimo.

Prepričana sem, da je pomembno, da oblike in metode pouka prilagajamo učencem. Današnji otroci imajo velik dostop do informacij, spodbujati pa moramo njihovo radovednost, kritičnost do informacij, sodelovanje in raziskovanje. IKT nam omogoča, da jim pouk približamo. Seveda pa moramo biti pri uporabi IKT ustrezno usposobljeni, da znamo kritično presoditi, kdaj je uporaba IKT smiselna.

Zadnji trend je uvajanje tabličnih računalnikov v pouk. Sama se hitro navdušim nad različnimi novostmi, poskušam pa vedno ostati dovolj kritična in presoditi, ali je vpeljava neke novosti res prednost pri pridobivanju znanja ali samo kratkoročna zanimivost, ki na doseganje zastavljenih ciljev nima bistvenega vpliva.

V šolskem letu 2013/2014 smo se na naši šoli prijaviли v projekt Pilotno preizkušanje e-vsebin in e-storitev s poudarkom na naravoslovju in bili tudi izbrani za sodelovanje. Z vključitvijo v ta projekt so vsi moji učenci dobili v uporabo tablice. Težko so pričakovali dan, ko bodo tablice prispele na šolo, sama pa sem se zavedala, da jih je treba na uporabo nove pridobitve ustrezno pripraviti. Med pogovorom z njimi sem

ugotovila, da tablico večina povezuje z igranjem igrice. Predstavljali so si, da se pri pouku ne bomo učili, pač pa se bodo lahko igrali igrice po lastni izbiri. Na žalost večinoma spoznajo IKT ravno prek igrice. Naša dolžnost je, da to mišljenje spremenimo in tehnologijo predstavimo kot koristen pripomoček pri učenju. Seveda pri pouku lahko uporabljamo tudi igrice, npr. za utrjevanje poštevanke, pomembno pa se mi zdi, da se IKT vedno uporablja z določenim ciljem.

Z učenci smo oblikovali jasna pravila za uporabo tablic. V času, ko smo na njih še čakali, smo občasno skupaj razmišljali, kako bi lahko bila določena ura drugačna, če bi jih imeli na voljo. Največkrat so predlagali, da bi lahko sami kaj posneli, npr. rezultate dela v skupini, da bi lahko tisti, ki hitreje konča samostojno delo, na spletni strani reševal aplikacijo Hitro računanje, lahko pa bi tudi sami poiskali ali preverili določeno informacijo.

Pri pouku že vrsto let uporabljam IKT in vem, da je zelo pomembno, da otrokom razložimo namen uporabe in postavimo jasna pravila, sicer se z uporabo IKT hitro doseže ravno nasproten učinek od želenega. Učitelji smo tisti, ki se moramo zavedati vseh pasti uporabe IKT pri pouku in se tudi pripraviti tako, da IKT za učence ne postane moteč dejavnik, ampak uporabno in koristno sredstvo. Ko so učenci morali tudi sami razmišljati o tem, kako bi v pouk vključili tablico, so ob tem že začeli vzpostavljati drugačen odnos do nove tehnologije in niso več razmišljali samo o igricah.

Po približno mesecu dni čakanja in pričakovanja so na šolo res prispele 7-inčne tablice in zdelo se mi je, da so za uporabo pri pouku premajhne. Učenci so bili seveda nad njimi navdušeni. Manj pa so bili navdušeni nad informacijo, da naš razred še ni pokrit z brezžičnim internetom in smo bili torej pri uporabi tablice zelo omejeni. Vseeno pa smo našli več priložnosti, ko se nam je zdelo tablico smiselno uporabiti.

Slika 1: Prvi stik s tablico

Samo trije učenci so imeli doma svoje tablice, za vse preostale pa je bila to nova tehnologija. A kot se je že večkrat pokazalo, učenci pri usvajanju uporabe nove tehnologije nimajo nobenih zadržkov. Vedno smo si za novo aplikacijo, ki smo jo nameravali uporabiti pri pouku, en dan prej vzeli približno pet minut, da sem jim pokazala osnove, ki so jih potrebovali, da so naslednji dan lahko uspešno delali. Vedno so nato tudi še sami malo raziskovali in me pogosto naučili kaj novega, saj so pri samem raziskovanju veliko spretnejši, pogumnejši in radovednejši. Namen teh nekaj minut je, da se z določenim orodjem (npr. s snemalnikom) spoznajo, ga preučijo, naslednji dan pa se pri pouku lahko ukvarjamo samo z vsebino in cilji, ne pa s samim orodjem. Tak pristop se je izkazal za zelo učinkovitega. Če bi posamezno novost vpeljevala pri sami uri, kjer bi jo želela uporabiti, bi učencem med raziskovanjem orodja pozornost zašla z obravnavane teme.

Najprej smo uporabili beležnico. Pri pouku, še posebej pri naravoslovju in tehniki, pogosto začenjam obravnavo nove snovi z ugotavljanjem predznanja. Učencem zastavim vprašanje, s katerim želim ugotoviti, koliko o določeni temi že vedo. Npr.: Zakaj

jemo? Zakaj nastaneta dan in noč? Kako priteče voda v naša stanovanja? Vsi nato preberejo odgovore, ki jih ne komentiramo, temveč samo poslušamo. Na koncu ure učenci svoje zapise z začetka ure dopolnijo, lahko pa tudi popolnoma spremenijo, če ugotovijo, da so bili napačni. Liste papirja nato navadno vržejo v koš. Hitro smo ugotovili, da ima uporaba beležnice pri tem načinu določene prednosti. Beležke na tablici lahko shranimo. Včasih določeno temo obravnavamo dlje časa in listki papirja se lahko izgubijo, na tablici pa je zapis vedno lahko dosegljiv. Na papirju je besedilo težje dopolniti, navadno pišejo na novo, na tablici pa dejansko lahko pobrišejo samo napačne dele besedila in jih napišejo pravilno. Na začetku so imeli težave s tipkanjem, veliko so se motili, so pa zelo hitro postali spretnejši. Tako smo delali pogosto in do konca leta se jim je v beležkah nabralo precej zapisov, ki smo jih na koncu leta, ob brisanju, še enkrat uporabili za ponavljanje snovi. Učenci, ki so imeli težave s tipkanjem, so seveda še vedno raje pisali na listke. Prepričana sem, da je prav, da učencem tehnologije ne vsiljujemo, ampak jim damo možnost izbire.

Zelo uporabna funkcija na tablici je tudi snemalnik. Uporabili smo ga za doseganje različnih ciljev. Več

učencev je ob vstopu v četrti razred še slabše bilo. Pri dopolnilnem pouku smo s posamezniki urili tehniko glasnega branja. Najprej so besedilo brali samostojno. Ko so predvidevali, da je njihovo branje že dobro, so se posneli s tablico in se nato poslušali. Če so bili zadovoljni, so nadaljevali z naslednjim delom besedila, sicer pa so ponovno vadili, dokler niso bili s svojim branjem zadovoljni. Njihova motivacija je bila zelo visoka in nekateri so s to strategijo nadaljevali tudi doma. Prav samovrednotenje je bilo pri tem delu najpomembnejše in zelo zanimivo jih je bilo opazovati, kako so bili kritični do svojega branja in so vadili veliko več kot sicer.

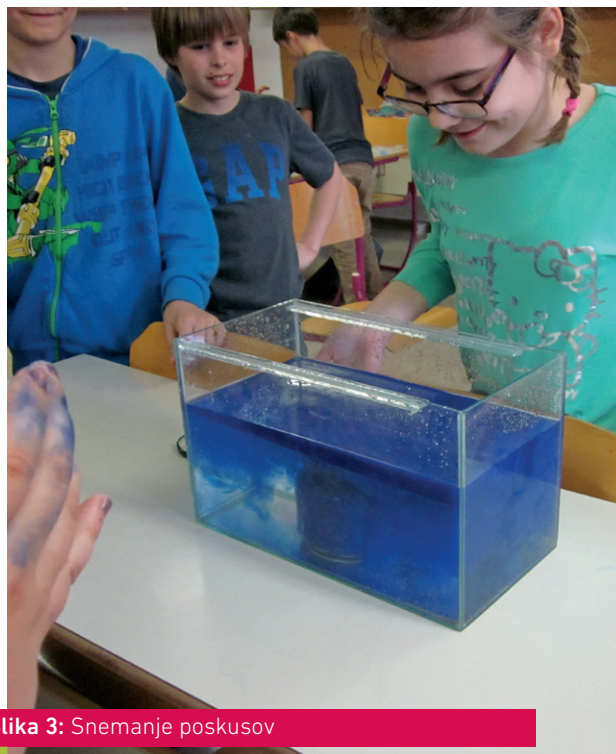

Slika 2: Samovrednotenje govornega nastopa

Podobno smo vadili tudi govorno vajo in deklamacijo pesmi. V parih so drug drugega snemali in vsak je ob gledanju posnetka sam vrednotil svoj nastop. Na začetku je bilo večini pri opazovanju samega sebe neprijetno, pozneje pa so se osredinili na samo vrednotenje. Opazovali so, kaj je bilo dobro, kaj pa bi še lahko izboljšali. V šoli nimamo vedno časa za tako delo, saj moramo posneti vsakega posebej, želela pa sem jim prikazati učinkovito strategijo za učenje govornih vaj, ki jo lahko uporabljajo doma.

Snemalnik na tablicah smo uporabljali tudi pri drugih predmetih. Snemali smo npr. izvajanje poskusov pri naravoslovju. Delali so v skupinah in vsaka skupina je posnela potek poskusa in razlago. Ker so vedeli, da bodo izdelali posnetke, so se pri delu bolj potrudili ter razmišljali o pojmihi, ki so jih uporabili pri razlagi. V naslednjih urah smo posamezne posnetke uporabili za ponavljanje. S snemalnikom smo spodbudili večjo motivacijo, bolj so bili aktivni in zapomnili so si več, njihovo zanje pa je bilo tudi trajnejše. Nevarnost pri delu s snemalnikom pa je, da se učenci preveč posvetijo samemu snemanju in dogovarjanju v zvezi z njim, manj pa vsebini. To se je dogajalo predvsem na začetku, ko so vsi želeli snemati. Ko pa smo orodje

uporabili večkrat, so postajali bolj pozorni na pravilnost izvedbe poskusa in ugotovitve, izdelava posnetka pa je bila le ena od faz dela v skupini.

Slika 3: Snemanje poskusov

Ko smo učilnico opremili z brezžičnim internetom, smo tablice lahko začeli uporabljati tudi za druge namene. Nanje smo naložili nekaj aplikacij, ki smo jih lahko uporabili pri utrjevanju snovi. Najbolj uporabni sta bili aplikaciji za utrjevanje pri matematiki in aplikacija za notno opismenjevanje pri glasbi. Uporaben je bil tudi bralnik QR-kod, s katerim so učenci hitro dostopali na točno določeno spletno stran. Težava pri že izdelanih tujih aplikacijah je v tem, da se nam na prvi pogled zdijo zelo uporabne in zanimive, pogosto pa z njimi ne moremo dosežati ciljev, ki jih zahteva naš učni načrt. Prav je, da smo pri izbiri aplikacij, ki jih vključimo v pouk, kritični.

Slika 4: Uporaba aplikacije za notno opismenjevanje pri glasbi

Uporabljati smo začeli tudi povezave na e-učbenik za naravoslovje in tehniko. Kmalu smo ugotovili, da so naše tablice za uspešno uporabo e-učbenikov premajhne. Učence je motilo, da se je na zaslonu videlo le del strani učbenika; tudi posameznih navodil za reševanje nalog niso vedno videli v celoti, zato jim tako delo ni bilo prijetno. E-učbenike smo zato še naprej raje uporabljali v računalniški učilnici ali pa so jih uporabljali doma. Seveda pa se uporaba e-učbenika na računalniku v računalniški učilnici bistveno razlikuje od uporabe na tablici. Tablico lahko uporabimo v razredu, ni se nam treba sredi ure preseliti v drugo učilnico, lahko jo prenašamo, torej omogoča delo v skupini. Pouk lahko diferenciramo, nekateri učenci lahko uporabljajo tablico, medtem ko drugi še zapisujejo snov v zvezek. Tudi učitelj ima boljši pregled nad uporabo tablice v učilnici. Pri uporabi e-učbenikov smo ugotovili, da je velikost tablice zelo pomembna in premajhna tablica ovira uspešno delo.

Slika 5: Uporaba e-učbenika pri delu v skupini

Ker pa nismo preizkušali samo e-učbenikov, ampak tudi druge e-storitve, se je ponudilo več možnosti uporabe tudi z majhnimi tablicami. Na začetku ali na koncu ure smo občasno uporabljali spletno aplikacijo Brez knjige, s katero smo hitro preverili znanje učencev. Preizkusili smo tudi aplikacijo Klikler.

Slika 6: Uporaba spletne aplikacije brez knjige

Pri pouku pogosto uporabljam različne sodobne metode in oblike dela. Veliko delamo v skupinah. S tablicami so iskali različne informacije na spletnih straneh in odgovarjali na vprašanja na učnih listih ali pa delali različne plakate. Tablice so odlični pripomoček tudi pri diferenciaciji pouka. Posameznike, ki prej končajo delo, lahko usmerimo na različno gradivo, s katerim poglobljajo svoje znanje.

Tablice so torej lahko zelo dober pripomoček pri pouku. Pomembno je, da določimo temeljna pravila uporabe, ki se jih dosledno držimo, in da odstranimo vse tehnične ovire, kot je npr. slaba internetna povezava. Tablice morajo biti tudi dovolj velike, da lahko služijo svojemu namenu. Seveda pa z njihovo uporabo ne gre pretiravati. Nikakor aplikacije, pa če so še tako nazorne, ne morejo zamenjati konkretnega dela. Tehnologija mora vedno biti sredstvo za doseg cilja, ne cilj učne ure. Če se pri učni uri preveč ukvarjamo s samo tehnologijo, lahko dosežemo ravno nasproten učinek, kot ga želimo, to je boljše, trajnejše znanje pri učencih. Da bo tehnologija, v našem primeru tablice, res v pomoč in podporo pri doseganju ciljev, ne smemo pozabiti na še en zelo pomemben dejavnik: ustrezno usposobljenost učiteljev. Prepričana sem, da vpeljevanje tablic v šole vsepovprek lahko naredi več škode kot koristi. Učenci tehnologijo obvladajo zelo hitro in hitro jo lahko tudi zlorabijo, če učitelji ne znamo ustrezno ukrepati.

Na koncu šolskega leta smo se o uporabi tablic pogovarjali z učenci in nekaterimi starši. Nekateri učenci so bili zelo navdušeni in bi tablico uporabljali še veliko več, kot smo jo. Tudi sami so iskali možnosti uporabe in podali nekaj predlogov. Nekaterim se je tablica zdela premajhna, kljub temu pa so v večini primerov, kadar so imeli možnost izbire, izbrali delo s tablico. Starši so uporabo tablic večinoma podpirali in izrazili željo, da jih tudi v prihodnje vključujemo v pouk.

Menim, da je neizbežno, da sodobno tehnologijo uvajamo v šole. Tehnologija je tu in moramo jo znati izkoristiti. Zelo narobe je, da posamezniki sodobno tehnologijo odklanjajo samo zato, ker je ne poznajo dovolj in ne želijo videti njenih prednosti. Pomembno pa je, da so učitelji, ki tehnologijo uporabljajo, ustrezno usposobljeni in tudi sami motivirani za raziskovanje možnosti, ki jih ponuja. Le tako bo tehnologija lahko prispevala tudi k večji kakovosti znanja.